

رئیس - مخالفی که نیست [اعنای این نشد] بلکه دفعه دیگر خوانده شود [نایاب قرائت شد] آقا شیخ ابراهیم - شکایتی که نرسیده است، رئیس - خیر، رأی میگیریم بنمایندگی آقا عبدالحسین موافق رایورت شعبه دوم هر کس موافقت دارد فیام نماید [اغلب قیام نمودند]

رئیس - نمایندگی آقا عبدالحسین با کفر بث تصویب شد . حالا رأی گرفته می شود برای نمایندگی آقا محمد هر کس با رایورت شعبه دوم در خصوص صحت انتخاب آقا محمد موافقت دارد فیام نماید (اغلب فیام نمودند)

رئیس - باکثریت تصویب شد . رایورت کمیسیون نظام خوانده شود رایورت کمیسیون نظام راجع بخرید سی هزار تفنگ (بسیستم جدید) و فرستادن سه نفر صاحب منصب زبان دان بخارجه برای خرید آنها و دادن مبلغ یکهزار ویست و پنج تومان برای مخارج مسافرت و حقوق آنها که از طرف وزارت جنگ بتصویب مجلس شورای نظامی جدید بکمیسیون پیشنهاد شده بود کمیسیون لزوم خرید سی هزار تفنگ بسیستم جدید را تصویب نموده بود

معززالملک - این لایحه بود که از طرف وزارت جنگ به کمیسیون نظام فرستاده شده بود و چون وزارت جنگ خیلی اصرارداشت که زودتر این لایحه از مجلس بکندرد لذا کمیسیون نظام امداد و میکنند که در صورت تصویب زود تر این لایحه را رجوع به کمیسیون بودجه نمایند که در آنجام عمارت آن هم تصویب شده از مجلس بکندرد .

ارباب کیخسرو - اینجا مکرر گفته شد که آقایان نمایندگان حتی الامکان کلماتی که لغت فارسی دارد بزبان فرانسه بیان ننمایند و با اینکه لفظ (بسیستم) لغت فارسی دارد سوزار نیست که بزبان دیگر تعبیر ننمایند و این نمایشگاه ملی را بزبان خارجه آرایش بدهند .

معززالملک - کمیسیون نظام خیلی مایل بود که ارباب تشریف بیاورند در کمیسیون و لفظ فارسی سیستم را بفرمایند که بست .

میرزا سعدالله خان - دولت ایران آنچه اعتبار لازم داشته است وزیر جنگ نوشته اند حالا فقط باید اجازه داده شود که این هیئت بروند و تقبیش کنند که چه مبتنی است تا بعداز آنکه رئیس و مأموریت خود را انجام دادند و یقین کردن آنوقت دولت در ضمن بودجه آنها تأمین خواهد داده حاجی شیخ علی - انجمن ایالتی آذربایجان هم در خصوص تفنگ که از سرحد وارد شده بودیک چیزی اطلاع داده بودند میخواستم بدانم در آن خصوص چه اقدامی شده است؟

رئیس - آن مطلب ببطی به این موضوع ندارد بجهت اینکه ۰۰۰۰ تفنگ رفع حاجت سی هزار را نمیکند بعلاوه این تبعه است که از برای آنچه دیده میشود حالاخوب است این رایورت برود بکمیسیون بودجه و ملاحظات آنها ضمیمه این شده بعد طبع و توزیع شود .

میرزا ابراهیم خان - بنده اطلاع دارم که وزارت جنگ در سابق مبلغی از یابت قیمت کارخانه هایی که برای ساختن اسلحه خریده اند مقر وض بوده است میتوانستم سوال کنم کمیسیون نظام تحقیق

شد میسد اما در باب آنها که بایلیس طرف میشوند البته معلوم است تا بحال در ایران آن بایلیس نبوده است که متابعت داشته باشند و معلوم است اطاعت قانون هم قدری برای جهال تلغی است لکن این قبیل اشخاص جلب بدلیه شده بس از استنطاق مجازات میشوند .

سلیمان میرزا - خبلی جای تعجب است که بعد از آنکه یکنفر نظامی بر خلاف امر نظام حرکتی می کنند محاکمات نظامی مجازات او را بهمین قرار میدهد که او را از نظام خارج کنند اگرچه این راجع بوزارت داخله است لکن می خواهم بدانم در هر قوم محاکمه طرف مدعی المعموم است یا ورات مقتول اند و بنده تصور می کنم حق مدعاوی المعموم باشد بجهت اینکه شاید وزارت صغير باشد یا نتوانند از عهده بر آیند بعلاوه چون اینها در راه حفاظت قانون کشته شده اند دولت حق دیگری دارد و اميدواریم که زودتر در مجازات این قائل اقدام فرماید که چنانچه در روزنامه مجازات خوانده که پلیس مقتول شده بخواهیم که قاتلش را هم مجازات کردند .

معاون وزیر داخله - البته در يك قسم این مسئله که راجع بحقوق دولتی است با مدعی المعموم است لکن آنچه راجع بقصاص است معلوم است راجع بوراث خواهد بود .

سلیمان میرزا - يك اعلانی در این روزنامه رسمی میبینم درج شده از طرف وکلای عدیله که ماعدلیه را بسم رسمیت نمی شناسیم و در هر مطلعی مطبع اداره مجلس مقدس می باشیم این اعلان می فهمه اند که در این باب مجلس دخالتی داشته باز طرف مجلس اشاره شده است این است که در اینجا بنده تکذیب میکنم که مجلس هیچ اطلاع نداشته است اذاین ترتیبات و آن اعلان راجع بتعطیل موقتی هم راجع به مجلس بوده است لکن از طرف مجلس کمیسیونی شده که در آن کمیسیون شکایات از عدیله رسیدگی شود .

رئیس - معلوم است ببطی به مجلس ندارد این مطالب و شایعات موضوع جلسه آنیه قانون محاسبات عمومی رایورت کمیسیون بودجه راجع به بعایت گمرک چند دستگاه مایه ای که تجارت آذربایجان وارد کرده اند .

[مجلس یکساعت از شب گذشته ختم شد]

جلسه ۹۵

صورت مشرح روزنامه ۱۱ شهر

جمهادی الاولی ۱۳۲۸

مجلس دولت و نیم قبل از غروب برپاست آفای مستشار الدوله تشکیل شد

صورت جلسه روزنامه، رأ آفای معاضد الملک فرائت کردند .

رئیس - در صورت مجلس ملاحظه هست و **سلیمان میرزا** - گمان می کنم معاون وزارت داخله در جواب بنده مجازات خواهند شد فرمودند مجازات داده شده بلطف مضارع بودن، ماضی رایورت شعبه دویم راجع بانتخاب آقا عبد-

الحسین و آقا محمد خلینه کان بروجرد قرائت شد شعبه صحت انتخاب نمایندگان مرقوم را تصدیق کرده بود .

نمیتوانیم منع کنیم عمل اسلحه را یعنی آنچه در دست نظامیهاست بگیریم بواسطه اینکه آنها تحت یکنظام و ترتیبی میباشند و مسئول صاحب منصب خود مستند در دست دیگری است یا می خواسته از شهر خارج قماید با اجازه هم بوده یا آنکه تنها ساچمه زنی برای شکار بوده که در همه جا آزاد است و باز عرض می کنم اگر بهینه در شهر کسی حل اسلحه کرده است باید در نظر داشته باشید که آنها از مستحبات نظامی میباشند که بیک دیسپلین مخصوص دارند و تحت اوامر صاحب منصب خود میباشند و بایلیس هم نمیتواند با آنها اطراف شود .

ارباب کیخسرو - سؤال اینکه بنده کردم راجع بنظام وغیر نظام هردو بوده بجهت اینکه در قانون هم اختیار ندارد و بنده خودم اسلحه در دست فید نظامی دیدم که بطود شوخی بطرف هم اشاره می کرددند و دیده شده است که بطود هم بطود شوخی خالی هم کرده اند .

معاون وزیر داخله - به شش لول و طیانچه در دست هر کس دیده شود میگیرند و خبلی هم جلو گیری شده است .

سلیمان میرزا - هم می دانند که نظمی در مملکت چقدر اهمیت دارد هیچکس از عالی و دانی بمحجر داینکه پلیس امری کرد حق تمرد ندارد چنانچه الان هم ملاحظه فرمودند که در خصوص حمل اسلحه سوال کرده معاون وزیر داخله جواب گفتند پلیس نمیتواند با نظمی طرف شود و از طرف دیگر فرمودند که مشغول اجر است در صورتی که ما در روزنامه مجازات می خوانیم فلان روزنامه پلیس زا بواسطه اجرای فلان امر با کرفتن اسلحه رزمدار کرده با مقتول گردید و هیچ در روزنامه نجات نمی خواهیم که در خصوص قصاص آن وزارت داخله چه اقدام کرد و عجالة آنها که بیشتر از تمام مستحبات مأمورین دولتی در حفظ آسایش و نظم میگشند و حمایت میگشند همین اداره پلیس است اینکه میبینم که هیچ اقدامی نشده است در خصوص مقتولین آنها از آن طرف ورات آنها هم اقدامی شخصیه نکرده اند و واکذار با ولایات امور گردیدند فقط چیزی که در روزنامه فلان پلیس این است که میبینم نوشته است که جنازه فلان پلیس مقتول را با تجملی برداشته اند لکن اگر چه اقدام جدی وزارت داخله کرده است نمی دانیم و معلوم است آنچه اهمیت نظمی را بهتر از بنده می دانند لکن بنده عرض میکنم چه اقدامی گرده اند؟

معاون وزیر داخله - البته حمایت و رعایت نظمی بر دولت لازم است خصوصاً کارکنان امور در باب اشخاصیکه ضریبی و ذخیری زده اند با جزای نظمی یا فاتلین آنها که عجالة بیش از ایک نفر نیست اقدامات شده است این شخص فاتل چون سابقاً نظامی بوده باین جهت راجع بمقاصد اسکریه شد اورا از نظم اولاً خارج گردید که از جه نظام خارج شود و با این جهت مداخله در کار او ننمود حالا در حکم غیر نظمی است و در عذریه بس از استنطاق البته بمجازاتیکه معین خواهد

محمد هاشم هیرزا - بنده میخواستم عرض کنم اصلاً مستند دیوانگی نایب الصدر معلوم نیست که بتشخیص طبیبی بوده است فقط بجهت این بوده است که اورا بجهت معالجه آورده بودند و همان طبیبی که اورا معالجه کرده است هم چیزی در این باب نگفته است ما چطور میتوانیم بگوییم که او مجنون بوده است و بطهران اورا برای معالجه آورده بودند بنده شخصاً او را ملاقات کرده بودم ابدآ عالمت جنون در او مشاهده نکردم و بیش از این هم صحیح نیست این شخص معطل شود رأی بگیرید و زودتر ختم نمایند.

آقامیل حسینیه گزاری - میخواستم عرض کنم که این نسبت فقط منحصر به کویت نبود از تجار و سایرین هم شکایات در این خصوص رسیده بود که متهمک بهمین مسئله شده بودند.

آقامیل حسینیه ارشادیلی - عقبده بنده این است که واقعاً اگر بیش از این در این باب کنجکاوی کنیم صحیح نباشد بجهت اینکه تمام این اشغالات برای این است که نایب الصدر درین انتخاب جنون داشته است یا خیر و بطوری که آقی مؤمن الملک فرمودند معلوم نیست بعد از آمدن بطهران حاشیه تغییر کرده باشد علاوه بر این شخص نایب الصدر منتخب نشده است که بگوییم اوجنون داشته است ضیاءالملک منتخب شده است اشکال مختصه ایشان را که در این موقعم انتخاب او دخالت رأی بکفر که سالم العقل نبوده است بوده است یا آنهم که معلوم نیست پس نباید بواسطه یک اشکال مختصه ایشان را که در این موقعم انتخاب شده است که در این انتخاب صحیح است و کمیسیون هم که تصدیق کرده است پس خوب است رأی گرفته شده مطلب ختم شود بیش از این نباید یک نماینده را معطل کنیم.

حاجی آقا - بنده فقطی خواهم چو ام چو ام - مؤمن الملک را هر ض کنم از روزی که بنادر در این باب تحقیق شود گفت: بودند فرستاده شد بطهران برای معالجه از این جهت بناده مجلس از طبیبها و سایرین که اطلاع دارند تحقیق نمایند و بعد از تحقیق معلوم شد که آن نسبت ها از روی غرض بوده است و طبیبی هم که معالج او بوده است این نسبت را نکذب کرده است.

رئیس - معلوم میشود که ر این باب مخالفی نسبت خوب حال رأی گرفته می شود در برابر نمایندگی آقای ضیاءالملک هر کس موافق رایورت شعبه سیم صحت انتخاب ضیاءالملک نماینده سمنان و دامغان را تصدیق مینماید قیام نماید (اغلب قیام کردند)

رئیس - نمایندگی ضیاءالملک با شریعت تصویب شد.

رایورت کمیسیون داخله فرائت شد که بواسطه عدم کفاایت اعضاء سه جلسه است که کمیسیون نمایندگی شده و کارهای کمیسیون بلا تکلیف مانده است استدعا می شود آقايان که نمی توانند حاضر شوند یا استعفای بدنه اینکه بجای ایشان منتخبین جدید مینمایند و یا اینکه بعد افزوده شود رایورت کمیسیون عرايض فرائت کردید که ما تصویری کردیم که این کمیسیون از سایر کمیسیونها امتناع پیشتر است بدغایته می بینیم که از بدوان انتخاب دوره دوم یک جلسه کاملاً

برود یا خیر اگر رجوع بکمیسیون میشود که مذاکره در آن باعث تضییع وقت است برود بکمیسیون ولی باید از اعضاء آن کمیسیون استدعا نمود که فردا آنرا مطرح نموده رایورت بدنه نماینکه روز ۳ شنبه از مجلس بگذردوا اگر تقاضای آقای و کیل التجار یزدیر فته میشود که مطرح شده زودتر ختم شود

رئیس - بنده عقبده ام این است که مجلس موافقت نمایند که این رایورت برود بکمیسیون بودجه در آنها مطرح شده ملاحظات آن کمیسیون هم ضمیمه آن شود و زودتر رایورت آن داده شود و بیش از این وقت مجلس تلف نشود (گفتند صحیح است) رجوع شد بکمیسیون بودجه رایورت شعبه سوم راجم انتخاب ضیاءالملک نماینده سمنان فرائت شد چون یکی از منتخبین درجه یک که نایب الصدر باشد منتخب بجنون بوده شعبه سوم سابق این انتخاب را تصدیق نکرده بود شعبه سوم جدید بموجب تحقیقاً تبکه در خصوص جنون نایب الصدر کرد و خلاف آن معلوم گردیده بود رأی شعبه سابق را رد کرد و داشت انتخاب ضیاءالملک را تصدیق نموده بود.

رئیس - اگر مخالفی هست طیم و توزیع شود [گفتند رای گرفته شود.]

اسدالله هیرزا - این مسئله که تصدیق شود بلطفه عجیبی مجنون بوده چون یک مطلب خیلی مشکل بود شعبه خیلی دقت های کامله کرده و چنانچه در رایورت نوشته شده اطباء را حاضر کرده باحضور دکترهای مجلس تحقیق کرده گفتند نمی شود او را مجنون دانست و این را فقط به کویت نسبت داشت میدهنند که او این نسبت را نایب الصدر داده است و بنده تمام این اعتراض را راجم بحاکم می داشم که در صورتی که در محل بوده است و میدانسته است که این شخص مجنون است با این ترتیب میگذارد بحسب نمایندگی انتخاب شود وحالا با این دلایلی که در رایورت نوشته اند شعبه اولاً رد گردد است این مطلب را که نایب الصدر مجنون بوده است و اگر فرضاً شعبه را فوی بگیریم که یک اختلال دماغی هم داشته باز راجم باین نمیشود که به مجلس خواهد آمد وابد رأی او در انتخاب نماینده که باید اینجا بنشینند مدخلیتی ندارد بجهت اینکه سه مرتبه رأی گرفته شده در رتبه هر کدام اسم خودشان را نوشته و دو مرتبه راجم بقرعه عمل شده است و ضیاءالملک مین شده است شعبه هم تصدیق کرده است و اگر کذار کرده است با اکثریت مجلس است و دو اکثریت مجلس است با اکثریت مجلس.

مومن الملک - میخواستم بدانم نصر الاطباء در طهران معالج بوده است یاد سمنان.

اسدالله هیرزا - در طهران.

مومن الملک - پس در این صورت نمایندگی او تصدیق نمایند که بیست روز یادو ماه قبل از این این شخص مجنون بوده است و اینکه میگویند انتخاب ضیاءالملک ربطی بنایب الصدر نداشته اینطور نیست و قبکه انتخاب درجه اول غلط شده انتخاب درجه دوم هم غلط میشود چنانچه در رایورت شعبه که سابقاً داده بودند بطور وضوح این را مینمایند و بود.

کرده است که آن قرض را داده اند یا خیر؟ رئیس - آن مطلب راجع باین نیست البته اگر مقر وضنه این خواهد شد.

نواب - بنده در این موقع هیچ حاجتی نمی بینم که نفر از اینها منصبان نظامی مأمور بشوند و بر وند و میانگی برای آنها مخارج داده شود ممکن است در صورت لزوم این اقدام را از راه دیگر کرد و آن این است که اطلاع میدهند بیکی از دولت دوست و آنوقت آنها یک مقدار تخفیف که بکار خودشان نمی خورد و در دست چشیون خودشان نیست بیک فیض خبلی ارزان نداشند و دشند و من اطلاع دارم که نیزه اینها خوب دارند و قبضش منتها بیست و پنج هزار ریال بیشتر نیست و بعد از آنی که اطلاع دادند آنها هم معین گردند و نمونه آن را فرستادند و آن را در دست چشیون خودشان و دولت هم پسندید آنوقت دولت و نیزه نفر مأمور بر فرستد که بر وند در کارخانه آن تخفیفها را امتحان کند و به بینندو الا فعلاً بنده هیچ صلاح بیان ام فرستادن این عده را برای اینکار در صورتی که هیچ لزومی ندارد و از راه دیگر ممکن است چنانچه عرض گردم اتفام کرده.

هزار الملک - البته هر دولتی که میخواهد فشنون خودش را منظم کند نمیتواند اسلحه قشون خود را از اسلحه متروک که فرار دهد با این جهت سعی میکند از سیستم های جدیده مرتب گنند و چون سیستم های مختلفه هست با این جهت پیش از آنکه یک مقدار زیادی تخفیف خریداری شود باید در وزارت بجهت امتحانات بعمل آید و آن امتحانات نمی شود مگر اینکه در وزارت جنگ نمونه آورده شود که بعداز آنی که امتحانات گرده شد هر قسمی که پسند شد خریده شود در همه جا هم همین کار را می کند یعنی آنچه ها که نمیتوانند خودشان تخفیف بازازند و اینها که میروند نه این است که برای خرید سو هزار تخفیف بر وند اینها امیر وند از هر سیستمی بلکه یا چند تخفیف میخرند و می آورند و در وزارت جنگ از حیث دور زنی وغیره ازهه. حیثیات امتحان گرده میشود بعد که یک سیستمی را پسندیدند هر قدر که لازم باشد میخرند و هیچ نمیشود که در این طور موارد بجز اهل این فن را مأمور این کار کرد و یا اینکه از دولت دیگر خواست چند نفر از اهل بصیرت و کسانی که بینای در این فن دارند فرستاده میشود که دو سه سیستم صحیح خوب بخوبند بیاورند و امتحان گنند دولتی که میخواهد سی هزار فرضه تخفیف به سیستم جدید بخوبند بنده هیچ تصور نمی کنم که از برای هزار تو مان مخارج آن مضایقه نمایند.

وکیل التجار - این مطلب خیلی مهم است همیشه بوج بظام نامه اگر باید بر وند بکمیسیون که مذاکره در آن نباید کرد و رجوع شود و اگر نباید بکمیسیون برود که در همینجا مطرح شود که زودتر بگذرد برای اینکه بعقيده بنده این مطلب خیلی مهم است.

میرزا اسماعیل لوبری - بنده میخواستم این را بدانم این رایورت بکمیسیون بودجه باید

کنهم که بیک همچو چیزی ممکن است که شخص واحد شغل و کالات و وزارت را هر دودارا باشد یا خیر و من حسیات و دلایل خود را عرض کردم که هستند یکدسته از مردم که اعمال خوب ماراهم سوء استعمال می‌کنند چه ضرردارد بواسطه بیک تفسیری که مازمواد قانون اساسی میکنیم بنما یابیم بهاء مردم که ما هیچ مقصردی نداریم که از حدود تکالیف خود خارج و در قوه مجریه دخالت کنیم و در خصوص آن جمله که فرمودند اضافه شود بنده لازم نمی‌دانم بجهت اینکه آنها استثناعهستند این پیشنهاد برای آنهاست است که بدون اطلاع مجلس در ادارات مداخله می‌نمایند مخصوصاً نظر بنده باین بود که این کمیسیون فرق العاده می‌روند ^۱ بوزارت عدایه برای تفتیش و آقای نواب ^۲ که در شعبه انکشاف هستند و بتوصیب مجلس بود ولی چون اصلاً آنرا خارج ازین مفهوم ماده می‌دانستم اسمی نبردم.

رئیس — در خصوص این پیشنهاد آقای متین‌السلطنه بازیک مذاکره میکنیم بجهت اینکه خبلی مهم است شاهزاده سلیمان میرزا بنای بود را پورتی از شعبه خود را اظهار بدارید.

سلیمان میرزا — چندی پیش بواسطه داره اعمال مجلس لازم داشت که حق نظارت خود را که همیشه دارد بموقع احرا بگذارد بنابر این ۱۲ افراد انتخاب کردند، ای نظارت در بعضی کارهای فوق العاده و در آن کمیسیون ۱۲ نفری دو شعبه معین شد یک شعبه همان بود که شاهزاده اسدالله میرزا از چندی قبل فرمودند ^۳ معین شد برای تشکیلات راجع بوزارت عدایه و بعد خواستند ^۴ بعد آن افزوده شود مجلس شش نفر دیگر برآن افزود مقصود آن نبست یا کشمکش ^۵ دیگر برای رسیدگی نان معین شد که بنده و آقای معاضد‌السلطنه و آقای میرزا اسماعیل نوبری و منصور‌السلطان بودم و هم روز از ساعت قبل از ظهر در وزارت داخله در اطاق مخصوصی که برای اینکار معین شده مشغول رسیدگی و تسهیل ورود گندم میشویم و چنانچه آنجا فرار گذاشتند شده از برای راه عراق صدویست گاری و همچنین برای راه فزوین پنجاه گاری فرستاده شده است و این اقدامات نتیجه خوبی همداده است که بتوان گفت که امنیت از امروز ببعد خبلی سهل و آسان خواهد بود و صورت گندمیکه در روز جمعه و امروز وارد شده محض اطلاع مجلس عرض میکنم ^۶ گندمیکه برای دولت خریداری کرده بودند بسه قسمت شرکت متفقه و آقای وکیل الرعایا و خبازها ششصد و سی خروار وارد شده و همین‌قدر هم متفرقه آورده اند گندم جهانشاه خان هم در جزء اینها میباشد گندم آقای رئیس وزراء هم داشت که حمل و نقل کرده‌اند علاوه بر اینکه متفرقه مقدار زیادی گندم وارد کرده‌اند امروز تا یک ساعت پظهر مانده چهارصد و پنجاه خروار گندم دوات وارد شده و سایر گاریها هم از امروز بعد خواهد رسید و علاوه بر این مردم از اطراف خواهند آورد و کمیسیون و گاریها ^۷ که هم برای افتاده بود چهل گاری که عبارت از چهارصد خروار گندم باشد امروز وارد شده برای اینکه اگر روزی گندم‌دیر بر سردم مثل سابق نشود از خبازها صورت خواست آنها صورت دادند که برای طهران روزی سیصد خروار گندم لازم است کمیسیون قرار داد که این‌قدر را همه روز بآنها بدهند و علاوه هر قدر وارد می‌شود در این‌باره میدان ذخیره نمایند و امروزه در آن ذخیره تقریباً هزار خروار

است بنده قطع دارم آنها که مداخله میکنند خیلی بی‌فرضانه کار میکنند ولی آفایان میدانند که جلو افکار و خجالات عامه را بعاید شخصی نمی‌شود گرفت پس بهتر این است که آفایان صرف نظر از آن خدمات نموده اسباب اتهام سایرین را فراهم نیاورند.

حاجی محمد کریم خان — چون بنده قدری کسالت دارم و در کمیسیون نمیتوانم عضویت قبول نمایم و در کمیسیون نظام هم‌هستم از عضویت کمیسیون داخله استعفا میدهم.

رئیس — استعفا نمی‌هید انشاء الله کسالت شما رفع خواهند شد که در هر دو کمیسیون خدمت نمایم ^۸ تقی زاده — این جای دوسته است یا کمسنیه کمیسیونها است که این مثل مجلس است و اگر حاضر نشدن نمی‌شود رأی گرفتولی در کارهای دیگر این ناخون نیست بلکه در مجلس هم این قانون معمول نیست یعنی اکثریت تمام لازم نیست ولی چون قانون اساسی ما در باره مجلس دست مارا بسته است یعنی اکثریت تمام را حتی الامکان مناط اعتبر قرار داده است این است که مجبوریم در مجلس عمل نمایم ولی در باره کمیسیونها همچو قانونی وضع نشده است مجبور هم نیستند که ختماً اکثریت تمام حاصل شود و در خصوص پیشنهاد آقای متین‌السلطنه بنده درست ملتفت نشدم غرض چیز قسمت اول آن که سلب مستوایت است از اعمال و کلامی که در کارهای قوه مجریه مداخله میکنند این رام ممکن است که بطور یند و نصیحت بآنها گفت و در قسمت دوم که غیر موظفاً هم نمی‌شود این را باید بشکل لایحه قانونی نوشت و ۱۵ نفر آن را اعضاء نموده بکمیسیون مبنیه کرات برود و بعد به مجلس آمده در آن دو شور بعمل بیاید آنرا هم شکت داریم که آن را می‌شود ضمیمه قانون اساسی فرارد داد و دست و پای مارا می‌بندد یا خیر پس به عقبه بنده خوب است برای اینکه وقتی که این قانون از مجلس گذشت در آن به دست و پای ما را نبندد بعد از کامه موظفاً این جمله اضافه بشود [پا بطور غیر موظف بدون تصویب مجلس شورای اسلامی] فایده این جمله این است که دریک موقفی که مجلس شورای ملی لازم بداند که یکی از نمایندگان باید همین‌نظراتی در اعمال قوه مجریه داشته باشند یا اینکه تا اندازه مداخله نمایند می‌شود با تصویب مجلس از آنها انتخاب گرد و لا اگر این جمله که عرض کردم اضافه نشود خجال میکنم که در آن به دست و پای مجلس رای نماید.

همین‌السلطنه — بنده فرمایش آقای تقی زاده را درست ملتفت نشدم بجهت اینکه مواد قانون اساسی را که راجع باین مطلب بود خواندم که مقصود مفتن چه بوده است اگر مقصود این بود که غیر موظف می‌توانند در یکی از ادارت باشند آن مواد را نمی‌نوشت و فواراً تقسیم و تفکیک نمی‌گرد و بد منوع نمی‌گرد از اینکه از اعضاء انجمن ولایتی و ایالتی داخل در قوه مجریه باشند در صورتی که در انجمن ولایتی یا ایالتی منوع باشد در مجلس شورای ملی بطریق اولی نمی‌شود که بیک نفر هم وکیل باشد و هم وزیر این را باید خودمان صرف نظر از قانون اساسی وجود آنها

و کسانی هستند که در اینجا کمتر کار می‌کنند و اگر در قوه مجریه باشند بهتر می‌توانند کار بکنند و نمی‌توان وقت یکنفر را صرف دو سه محل کرد پس با این ترتیب عرض میکنم که ما باید وقت خودمان را صرف انجام وظایف خود نماییم و آنها بیکه در کمیسیونها دیر می‌بینند حتی خود را عرض میکنم وقت خودشان ^۹ بااید منحصر بخدمت این مجلس دانسته بکارهای متفرقه نیزدازند و عقبه شخص بنده این است که بکارهای شخصی هم نیزدازند ولی چون تا اندازه لازم است ^{۱۰} بکارهای شخصی رسیدگی نماید سایر اوقات خودشان را باید صرف خدمات ملیه نمایند و خواهش میکنم که غفلت نفرمایند و درسر وقت معین مجلس و یا کمیسیون حاضر شوند.

آقا شیخ ابراهیم — این مذاکرات فایده‌دارد آندر باب کمیسیون عرایض ۶ نفر باشد کم است از شعبات انتخاب نمایند و در باب کمیسیون داخله آنهاست که حاضر نمی‌شند اگر بعد از این حاضر می‌شوند چه بهتر و الا استعفا بدهند و بجای ایشان انتخاب جدید بشد.

رئیس — در خصوص تشکیل کمیسیون‌ها خوب است دو ساعت قبل از ظهر رؤسای آنها بیایند در هیئت رئیسه که در آنجا مذاکره شده قراری در اوقات انتخاب کمیسیونها داده شود که اسباب نگت عمل نشود.

آقا سید حسین اردبیلی — در موقعی که نظام‌نامه داخلی می‌گذشت قرارش در عده کمیسیونها فعلاً از نمایندگانی که حاضرند کمیسیونها تشکیل شود بعد که سایرین هم حاضر شدند بر آنها افزوده شود الان می‌بینم بعضی نمایندگان که در دو کمیسیون پلکه سه کمیسیون کار میکنند و یک عدد که در این ماه بعد از انتخاب کمیسیونها همچگونه هم‌ویتی در در کمیسیون ندارند پس باید تجدیدنظری شده و از آنها برای کمیسیونها انتخاب شود خصوصاً برای کمیسیون عرایض که خیلی لازم است و از آنها می‌شود انتخاب کرد.

حاجی آقا — در خصوص رؤسای کمیسیونها که فرمودند حاضر شوند و بنشینند برای خودشان وقت معین نمایند بنده عرض می‌کنم ممکن نیست بواسطه اینکه بعضی از اعضاء از صبح تاظهر در وزارت عدایه هستند و از چهار ساعت بغرروبهم باید اینجا باشند با این تفصیل هیچ ممکن نیست این اعضاء جزء کمیسیون دیگری باشند بجهت اینکه وقت ندارند اما در باب پیشنهادی که آقای متین‌السلطنه فرمودند بنده خبلی اهمیت می‌دهم و مخصوصاً اگر خاطر آفایان باشد آن روز هم عرض گردد که اگرچه کارهای ایشان بی‌فرض و مفید است ولی بسودلیل نمایند از نمایندگان در این کارها مداخله نمایند یکی اینکه مخالف قانون اساسی می‌باشد و یکی اینکه ملاحظه افکار عامه را هم باید بکنیم که چقدر حرفاً در پشت سر می‌زند که مثلاً فلان و کیل رفیق یافلان خوش یا فلان مأنوس خود را در فلان اداره برد و خرابی وارد آورده و ادخالت در کارفلان و ذ نموده

علنا تشکیل شده
صورت روز شنبه ۱۱ را آفای معاضد الملک
قرائت کردند.

رئیس — راجم بصورت مجلس ملاحظه
هست؟

ارباب کی خسرو — در اینجا نوشته شده
رسای کمیسیونها فردا قبل از ظهر جمع شده ترتیبی
برای اوقات کمیسیونها بدنه میخواستم سوال کنم
که حاضر شدند یا خیر.

رئیس — بلی برای کمیسیون هرایض
قرار شد یکنفر گسر آنرا از شعبه اول انتخاب
نمایند و برای کمیسیون عدایه و داخله هم بعضی قرارها
داده شده بعداز اینکه بعمل آمد اطلاع داده خواهد
شد — پیشنهادی است که آفای متین السلطنه کرده اند
خوانده میشود (آفای معززالملک پیشنهاد ذیل را
قرائت کردند) و لین شرط مشروطیت تکمیل فوای
حقه و قضایه و مجریه است از یکدیگر اگرچه در
اصل ۲۸ قانون اساسی مصراح است که فوای تلاهن مزبوره
از یکدیگر ممتاز و منفصل خواهد بود ولی اصل ۲۲ موهم
است که بدون داشتن وظیفه ممکن است یکی از وکلاء
در ادارات دولتی بتواند مصدر خدمتی شود در صورتی
که مسلمان قصد مقنن این نبوده و لازمه تفکیک تو
سلب دخالت اعضاء یکی از این فوای در امور قوه بیکر
است لهذا این بنده ماده ذیل را پیشنهاد میکنم که در
آن رأی کرفته شود.

(هریک ازو کلام نمی توانند غیر موظف اماموریتی
در ادارات دولتی داشته باشند مگر آن که مجلس
شورایملی تصویب نموده باشد (اعضاء متین السلطنه
و هجده نفر دیگر از نمایندگان).

متین السلطنه — درخصوص مطالبی که در
جلسه قبل عرض کردم لازم است که این پیشنهاد از
مجلس بگذرد و بعلاوه بوجب ماده ۳۵ نظام امنه
داخلی لازم میدانم و تقاضا میکنم بدون این که به
کمیسیون مبتکرات بروند در مجلس مطرح شود.

آقا میرزا اسماعیل نوبری — چون همی
خواهید در قابل توجه بودن آن رأی بکیرید لازم میدانم
هرایض خود را در اینباب اظهار بدارم بنده یک نفر
نمیتوانم در مقابل توجه بودن این رأی بدهم بجهة این
که این در مقابل یک اصل قانون اساسی میشود که مبنی است
موظفاً نمیتوانند داخل خدمت شوند شما می خواهید
اینجا بگوئید غیر موظفاً هم نمیتوانند داخل خدمت
شوند مجلس چطور می تواند یک ماده قانون اساسی
جزیزی بیفزاید.

وکیل الرعایا — بنده داخل بمناکرات این
پیشنهاد نشده یک حقی که دارم نمیخواهم استفاده
آن حق را بگنم آن اینست که در ضمن یک پیشنهاد
آفای متین السلطنه: بت به بی قانونی به بنده داده
شده است که در آنجا، خصوصاً اسم بنده برده شده از روزیکه
بنده نمایندگی این ملت را قبول کردم تصویر میگردد
که هرچه متفاوتی که راجع ملت است بایک امری از
مجلس و تصویب دولت وامر اعات اصل لایتغیر قانون
اساسی که جلو تمام اشتباها را گرفته است که فیر
موظفاً بتوانند که بگذرد و نظر پانکه کسی برخلاف
مصلحت کار نمیکند مگر اینکه نظرش بیول باشد
که بگوئید اگر نکردم به آن بول نمیشم که

رئیس — معلوم میشود مخالفی نیست رأی
گرفته میشود به رایو دستور کمیسیون بودجه هر
کس موافق است با این رایو دستور و تصویب
میگردد: معاذیت گمرکی را ورقه سفید خواهد داشت

(ورقة توذیع و رأی گرفته شد)

معاضد الملک — عده حضار ۲۶ ورقه سفید
علامت قبوله و ورقه آبی (۲) امتناع هر دکنندگان
آدبه محمد خان آقا شیخعلی و کسانیکه تصویب
کردند:

اسدالله میرزا حاجی سید نصرالله نجات
نوری حکیم الملک شیبانی لسانالحكماء
آقا سید جلیل ادیب التجار معتمدالتجار فهم
الملک معززالملک میرزا مرتشی قلی خان
عزالملک آقا شیخ رضا محمد هاشم میرزا
دکتر امیر خان حاجی آقا میرزا رضا خان
وحیدالملک ابوالقاسم میرزا وکیل التجار
تقی زاده دکتر اسماعیل خان حاجی شیخعلی
صدرالعلماء کاشف حاجی محمد کریم خان
آقا سید محمد رضا میرزا داود خان تربیت
میرزا اسدالله خان فاتح الملک آقا میرزا احمد
ارباب کی خسرو آقا شیخ ابراهیم زنجانی
حسنعلی خان کزازی حاجی میرزا آقا منتصر
السلطان آفاسید محمد باقر ادیب ذکاءالملک
صدقیق حضرت دکتر علی خان بهجت اردبیلی
سلیمان میرزا میرزا ابراهیم خان مدرس
موتمن الملک حاجی آقا معاضدالملک ناصرالاسلام
مستشارالدوله

رئیس — پانزده دقیقه تنفس میشود بعد
جلسه خصوصی خواهد شد [نایاب] جلسه علنی تشکیل
شده

رئیس — بعد از تنفس جلسه خصوصی
خبر گرده بودیم ولی چون هیئت وزراء تشریف
آوردند و برای تغییری که در کابینه واقع شده است
آفای رئیس وزراء خواسته بودند که کابینه را
رسمی معرفی کرده باشند با این مناسبت چند دقیقه مجلس
علنی است و بعد خصوصی خواهد بود.

رئیس وزراء — بواسطه بعضی مذاکرات
که در بین مردم بیدا شده بود با این جهت تغییری
در کابینه بیدا شد و خودشان اینطور قبل کردند
بعنوان وزارت عدایه را آفای مشیرالدوله جدا است
کردند و جانب سردار منصور قبول کردند ولی
چون وجود آفای مشیرالدوله در کابینه وزرا لازم
بود هیئت وزراء از ایشان خواهش کردند که وزارت
تجارت را داشته باشند و ایشان هم قبول کردند
و جانب معتمد خاقان وزارت پست و تلگراف را
قبول کردند.

رئیس — از این ساعت مجلس خصوصی است
(مجلس نیم ساعت قبل از غروب خصوصی شد)

جلسه ۹۶

صورت مشرح روز ۱۴ شنبه

شهر جمادی الاولی ۱۳۲۸

مجلس دو ساعت و نیم قبل از غروب آفتاب
خصوصی و مقارن غروب بریاست آفای مسقشارالدوله

گندم داریم که این خوارک سه روز و کسری است و
پس از این هم گاریها که عرض کردم متعاقباً میرسد که
انشاء الله خیال آفایان نمایندگان و هم از این باب
راحت باشد.

(رابورت کمیسیون بودجه قرائت شد که لایحه
وزارت مالیه بکمیسیون رسیده بود مشعر بر اینکه
موافق تلگراف ایالت آذربایجان چند نفر از تجار
محترم تبریز یکدستگاه ماشین بخاری و یکدستگاه
ماشین آمن سازی و تکمیل سازی از خارج خود بده وارد
میکنند و چون بحال عامه نافع است حکم داده شود که
از تادیه حقوق گمرکی معاف باشد تاگر او هم به عنین
ضمون از تجار مزبور بکمیسیون رسیده کمیسیون
از اداره گمرکات ترتیب گمرک این فقره را استهار
نموده جواب دادند که معادل ششصد ویست و هشت
تومان گمرک این چند دستگاه میشود وزارت مالیه
این طور اظهار از عقبه کرده بود که مادرمیکه وارد کردن
اینگاه اشیاء از روی اجازه مخصوصی نبوده دولت
معافیت آهارا تصویب نکرده است با یاده حقوق گمرکی
را بدینه کمیسیون بودجه اساساً این عقیده وزارت
مالیه را تصویب مینماید ولی در این موقع بخصوص که
نافع بحال عامه بوده و موجب پیشرفت کار اهل حرفت
و صنعت است مقتضی میداند که این سه دستگاه ماشین
از حقوق گمرکی معاف باشند.

رئیس — مخالفیکه در این باب نیست؟ (کفتند
رأی بگیرید.)

رئیس — یکمرتبه دیگر خوانده شود (نایاب)
قرائت شد.

وکیل التجار — بنده خیلی همراهم با این
مسئله ولی فقط این را بآوردن آوری میکنم که آفایان
و کلاه تاما میدانند که این رأی عمومی خواهد بود
برای اینکه مانع توافق نسبت بیک تاجری استثنائی
قرار بدهیم ما باید ملاحظه کنیم که اگر هر یک
از تجار معاذل و استند کارخانجات وارد کنند
باید تصویب گنیم که از حقوق گمرکی معاف باشند
والا اگر درباره یکی اجازه معافیت بدهیم در بازه
دیگری تصویب نماییم پعیت بندۀ صحیح نخواهد
بود و گمان میکنم که از این قبیل اقدامات هر وقت بشود
باشد کمال مساعدت را بنمایم و این مبلغی که گفته اند
قابل نیست خوب است رأی گرفته شود.

حاجی آقا — بنده موافقم و میگویم خدا کند
که این قسم چیزهادر مملکت مامی آورند ورقه رفته
موجب از دیاده ثروت مملکت و ترقی صنعت و تجارت
ما بشود ولی اینکه دریکه و ردی مجلس تصویب نماید
که از حقوق گمرکی معاف باشد مجلس را التزام میکند
که در تمام موارد هم معاف نماید.

حسنعلی خان — بنده با فرمایش آفای و کیل
التجار مخالف هستم عرض میکنم این مسئله نمیرساند
که اگر این رأی را دادیم و این شش صد خورده
حقوق گمرک را معاف کرده ایم که آنها ماشین
خودشان را اوارد کنند عمومیت خواهد داشت بجهت
اینکه این لایحه است که از وزارت مالیه آمد است
درخصوص پانکه مورد معین واما اگر کلیه یک قانونی
در این خصوص از مجلس بگذرانیم خیلی اسما بسعادت
مملکت و ترقی ثروت و تجارت ما خواهد بود و اگر
یک همچو چیزی تصویب شود خیلی بموقع است.